

خشونت علیه کودکان
در ایران

سعید مدنی قهفرخی

انتشارات آشیان

سرشناسه	: مدنی، سعید، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: خشونت علیه کودکان در ایران / سعید مدنی قهفرخی.
مشخصات نشر	: تهران: آشیان، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۶ ص.
شابک	: 978-964-7518-63-5
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه ص. ۲۸۵ - ۲۹۷.
موضوع	: کودکان - ایران - سوء استفاده - تاریخ
موضوع	: کودکان - سوء استفاده
موضوع	: حقوق کودک - ایران - تاریخ
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۹ م ۴ الف ۹ / ۵۴ / HV۶۶۲۶
رده‌بندی دیویی	: ۳۶۲ / ۷۶۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۱۰۰۷۱

انتشارات آشیان

سعید مدنی

خشونت علیه کودکان در ایران

طراحی و آماده‌سازی روی جلد: هاله قربانی تهرانی

امور هنری متن: ابراهیم توکلی

چاپ اول: ۱۳۹۰

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰ ریال

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت، خیابان شهدای ژاندارمری، بن بست

مرکزی، پلاک ۱، تلفن: ۶۶۹۶۵۳۷۷ - ۶۶۹۷۲۷۹۲

Ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-964-7518-63-5

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۸-۶۳-۵

فهرست

مقدمه	۵
فصل اول - کودک آزاری چیست؟	۹
فصل دوم - همه گیر شناسی کودک آزاری	۲۵
فصل سوم - سبب شناسی کودک آزاری	۹۵
فصل چهارم - پیامدها و آثار، تشخیص و گزارش دهی کودک آزاری	۲۱۹
فصل پنجم - راهکارهای غیر حقوقی مداخله و پیشگیری از کودک آزاری	۲۶۹
فهرست منابع	۲۸۵

مقدمه

اطلاعات جمعیتی حاصل از سرشماری سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد ایران را همچنان باید در گروه کشورهای با ترکیب سنی جمعیت جوان قرار داد. بر پایه این اطلاعات تعداد جمعیت در گروه سنی کمتر از ۱۸ سال حدود ۳۶۳ میلیون نفر است که نزدیک به ۳۷/۵ درصد از جمعیت کل کشور را تشکیل می‌دهد. اگرچه مطالعه جامع و ملی در خصوص میزان شیوع خشونت علیه کودکان ایرانی انجام نشده، اما در عین حال شواهدنگران کننده‌ای مبنی بر بالا بودن نرخ خشونت به قرار زیر وجود دارد:

- برخی قوانین جاری زمینه ساز و مستعد کننده وقوع خشونت علیه کودکان هستند. از جمله اختصاص رسیدن به سن کودکی معادل ۹ و ۱۵ سال تمام قمری برای دختران و پسران (تبصره ۱ ماده ۴۹ قانون مجازات اسلامی و ماده قانون مدنی)، تحدید حقوق کودکان نامشروع (ماده ۱۱۶۷ قانون مدنی)، اجازه تنبیه طفل توسط والدین (ماده ۱۱۷۹ قانون مدنی) و بسیاری موارد به دیگر
- بالا بودن میزان نابرابری با ضریب جینی بیش از ۰/۴ و نسبت درآمد بالاترین دهک درآمدی به پائین ترین دهک درآمدی در حدود ۱۸ برابر.
- سهم قابل توجه جمعیت زیر خط فقر نسبی به میزان حداقل ۲۰ درصد در مناطق شهری و ۳۲ درصد در مناطق روستایی و همچنین جمعیت زیر خط فقر مطلق به میزان حداقل ۱۴ درصد در مناطق شهری و ۲۳ درصد در مناطق روستایی.

- نرخ بالای بیکاری در حدود ۱۴ درصد و برآورد حدود ۳/۲ میلیون نفر جمعیت بیکار که همچنان رو به افزایش است .
- پوشش ناکافی نظام تامین اجتماعی خصوصا در گروههای درآمدی پائین .
- روند رو به افزایش مناطق اسکان رسمی در حاشیه شهرها برابر ۲۰ تا ۳۰ درصد در شهرهای بزرگ
- بحران مسکن و روند رو به افزایش سهم هزینه مسکن در کل هزینه خانوار
- روند رو به افزایش اعتیاد و سوء مصرف مواد و بالا بودن سهم مصرف کنندگان مواد افیونی کشور .
- روند رو به افزایش تعداد پرونده‌های مرتبط با خشونت شامل قتل و ضرب و جرح.
- روند رو به افزایش آسیب‌های اجتماعی از جمله اعتیاد و سوء مصرف مواد، طلاق، روسپیگری، خشونت خانوادگی، خشونت علیه زنان و کودکان و

علاوه بر شواهد فوق که سلامت کل جمعیت کشور را در معرض تهدید قرار می‌دهد، شواهد دیگری در خصوص کودکان فراری خصوصا دختران، کاهش سن شروع اعتیاد و روسپیگری به گروههای سنی کمتر از ۱۸ سال، افزایش جمعیت کودکان کار و خیابان، سهم قابل توجه کودکان بازمانده از تحصیل و بالاخره بالا بودن نرخ شیوع کودک آزاری بر نگرانی نسبت به وضعیت سلامت کودکان ایرانی می‌افزاید .

در کنار این مسائل، ضرورت توجه به کودکان نیز گسترش قابل توجهی یافته و حساسیت عمومی جامعه در این زمینه راه را برای مداخلات مناسب به سود کودکان فراهم کرده است .

با توجه به نقش و اهمیت کودکی در پدیدآیی شخصیت سالم در بزرگسالی و همچنین جایگاه ویژه و بنیادی آموزش و پرورش کودکان سالم

در فرآیند توسعه پایدار و متوازن و برپایه اصول مندرج در اصل سوم و فصل سوم قانون اساسی (حقوق ملت) و مواد ۱۹، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷ و ۳۹ پیمان نامه حقوق کودک مصوب ۱۹۸۹ سازمان ملل متحد اقدام به منظور کاهش خشونت علیه کودکان وظیفه ای دینی، انسانی، ملی و حقوق بشری است.

طی سال‌های اخیر خشونت علیه کودکان به عنوان یک مشکل اجتماعی بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر این، افزایش حساسیت عمومی در سطح جهانی نسبت به اذیت و آزار کودکان و تاثیرات درون مرزی آن از طریق فشار مؤسسات بین‌المللی بر دولت‌ها برای توجه ویژه دستگاه‌های مسئول دولتی به پدیده مذکور، گسترش سازمان‌های غیردولتی فعال در این زمینه، افزایش علاقه مؤسسات علمی و پژوهشی دانشگاهی به مطالعه موضوع و توجه ویژه رسانه‌های جمعی، زمینه مناسبی برای اقدام در زمینه پیشگیری و کاهش خشونت علیه کودکان فراهم آورده است.

شدت آثار فردی، اجتماعی و خانوادگی خشونت به خصوص خشونت علیه کودکان و اثرات گسترده و وسیع آن بر افکار عمومی، ضرورت توجه به آن را به عنوان یک اولویت می‌تواند در دستور کار تصمیم گیرندگان اجتماعی، مسئولان سلامت روان و پژوهشگران مسائل روانی - اجتماعی قرار دهد.

کتاب حاضر بر پایه کتاب «کودک آزاری در ایران» تدوین شده، اما در مقایسه با آن متن جدیدی است. تغییرات کتاب حاضر، در مقایسه با کتاب مورد اشاره به دو دسته تقسیم می‌شود:

- ۱- فصل ششم و هفتم چاپ اول که در آن‌ها ابعاد حقوقی کودک آزاری بررسی شده بود، حذف شده اند و کتاب حاضر منحصر به بررسی ابعاد غیر حقوقی کودک آزاری شده است. این امر به دلیل افزایش حجم مباحث در زمینه ابعاد غیر حقوقی از یک سو و تفصیل مباحث حقوقی از سوی دیگر است که در نهایت منجر به چاپ مباحث حقوقی در کتاب مستقلی تحت عنوان "آسیب شناسی حقوق کودکان" شده است.

۲- با توجه به حجم قابل توجه مطالعات و مقالات منتشر شده درباره کودک آزاری، از سال ۱۳۸۲ به این سو تمامی یافته‌های مطالعات مذکور به مباحث قبلی افزوده شده است. بنابراین به ناچار حجم مطالب در زمینه ابعاد غیر حقوقی کودک آزاری افزایش یافته است.

بی شک کمک‌های همکار ارجمندم جناب آقای مجتبی بیات، نقش قابل توجهی در بازتعمیر و تکمیل این کتاب داشته که به این وسیله از ایشان سپاسگزار می‌نمایم.

سعید مدنی قهفرخی

۱۳۹۰